

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧУГУЄВО-БАБЧАНСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Т.в.о. директора Чугуєво-
Бабчанського лісового фахового
коледжу
Валерій СОЛОДОВНИК
02.09.2024

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ВПОРЯДКУВАННЯ МИСЛИВСЬКИХ УГІДЬ

Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
Освітньо-професійна програма	Лісове господарство
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	205 Лісове господарство

Укладач: ДЕГТЯРЬОВ Микола Миколайович, викладач спецдисциплін
Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу

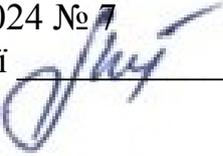
Рецензент: ДЕГТЯРЬОВ Микола Григорович, викладач спецдисциплін
Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу

Редактор: ГРАЙВОРОНСЬКА Зоя Іванівна, методист Чугуєво-Бабчанського
лісового фахового коледжу.

Програма складена на основі освітньо-професійної програми Лісове
господарство для підготовки здобувачів освітньо-професійного ступеня
«фаховий молодший бакалавр» за спеціальністю 205 Лісове господарство.

Розглянуто і схвалено цикловою комісією
спеціальності 205 Лісове господарство
Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу.

Протокол від 27. 06. 2024 № 7

Голова циклової комісії Надія ЛІТВІНОВА.

Погоджено методичною радою
Чугуєво – Бабчанського
лісового фахового коледжу
Протокол від 28. 06 .2024 №6

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

«Впорядкування мисливських угідь» є нормативною навчальною дисципліною циклу професійної підготовки фахівців-мисливствознавців. Вона спрямована на опанування студентами необхідних знань щодо правових, методологічних та організаційних засад територіальної організації мисливських угідь, методів науково обґрунтованої оцінки та інвентаризації угідь; основних методів упорядкування мисливських угідь.

Основними завданнями вивчення цієї дисципліни є надання студентам комплексу теоретичних та практичних знань щодо нормативно-правового забезпечення проведення упорядкування мисливських угідь, методів комплексної оцінки якості угідь, проектування експлуатаційних та біотехнічних заходів у мисливському господарстві, а також формування вмінь та навичок щодо організації та здійснення робіт із упорядкування мисливських угідь, складання та оформлення Пояснювальної записки до Проекту організації й розвитку мисливського господарства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- основні методи упорядкування мисливських угідь;
- типологію та основи бонітування мисливських угідь;
- особливості проведення обліку мисливської фауни;
- засади проектування біотехнічних заходів.

вміти:

- визначити тип мисливських угідь;
- встановити продуктивність мисливських угідь для основних видів мисливських тварин і птахів;
- встановити оптимальну ємність мисливських тварин в мисливських угіддях ;
- здійснювати проектування біотехнічних заходів.

А також **набути** загальні компетентності, спеціальні компетентності та результати навчання **відповідно до ОПП Мисливське господарство:**

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини, громадянина України.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК9. Здатність організувати діяльність з урахуванням вимог безпеки життєдіяльності та охорони праці.

Спеціальні компетентності (СК):

СК2. Здатність організувати виконання виробничих завдань з ведення лісового та мисливського господарства.

СК6. Здатність вибрати типове устаткування та машини для вирішення професійних завдань.

СК10. Здатність організувати роботу малих колективів виконавців.

СК11. Здатність формувати почуття відповідальності за виконану роботу.

СК12. Здатність формувати екологічне мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля.

Результати навчання (РН):

РН1. Застосовувати базові гуманітарні, природничо-наукові та професійні знання для вирішення виробничих завдань лісогосподарської галузі.

РН2. Здійснювати пошук інформації з різних джерел для використання у професійній діяльності.

РН14. Спілкуватись державною та іноземною мовами, у тому числі з професійних питань.

РН16. Організувати та проводити полювання на мисливських тварин.

2. ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви розділів і тем	Кількість годин					Самост.
	Разом	На заняттях				
		Лекції	Практ.	К.р	КЗЗ	
Вступ	2	2				
Розділ I. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ УПОРЯДКУВАННЯ МИСЛИВСЬКИХ УГІДЬ						
Тема 1. Загальні засади упорядкування мисливських угідь	6	4				2
Тема 2. Організація впорядкувальних робіт та території мисливського господарства	8	3			1	4
Розділ II. РОЗРОБКА ПОЯСНОВАЛЬНОЇ ЗАПИСКИ ДО ПРОЕКТУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ МИСЛИВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА						
Тема 3. Характеристика мисливських угідь України	6	4				2
Тема 4. Облік мисливських тварин.	10	4				6
Тема 5. Проектування експлуатаційних заходів під час упорядкування мисливських угідь	10	6				4
Тема 6. Проектування біотехнічних заходів під час упорядкування мисливських угідь	10	4				6
Тема 7. Методи підвищення ефективності ведення мисливського господарства	8	3			1	4
РАЗОМ	60	30			2	28

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ.

Мета і задачі курсу. Його зміст, зв'язок з іншими дисциплінами і значення в майбутній роботі мисливствознавця. Роль мисливства в економіці, сільськогосподарській, лісовій та інших галузях господарства України.

Матеріал для самостійного вивчення:

Розділ I. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВПОРЯДКУВАННЯ МИСЛИВСЬКИХ УГІДЬ

Тема 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ВПОРЯДКУВАННЯ МИСЛИВСЬКИХ УГІДЬ

Мета та завдання впорядкування мисливських угідь. Об'єкт впорядкування мисливських угідь. Правові та організаційні засади організації та проведення впорядкування мисливських угідь. Методи упорядкування мисливських угідь. Категорії складності (розряди) робіт з упорядкування мисливських угідь.

Матеріал для самостійного вивчення:

Студенти повинні знати:

Студенти повинні вміти:

Тема 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ВПОРЯДКУВАЛЬНИХ РОБІТ ТА ТЕРИТОРІЇ МИСЛИВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Умови проведення упорядкування мисливських угідь. Загальні засади поділу господарства на функціональні частини. Господарсько-технічний поділ території мисливських угідь України. Складання та погодження схематичного плану території. Колективне тренування. Авторський нагляд.

Розділ II. РОЗРОБКА ПОЯСНЮВАЛЬНОЇ ЗАПИСКИ ДО ПРОЕКТУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ МИСЛИВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Тема 3. ХАРАКТЕРИСТИКА МИСЛИВСЬКИХ УГІДЬ УКРАЇНИ

Лісомисливське районування України. Інвентаризація мисливських угідь. Типологія мисливських угідь. Бонітування мисливських угідь. Фактори, що впливають на якість мисливських угідь.

Матеріал для самостійного вивчення:

Студенти повинні знати:

Студенти повинні вміти:

Тема 4. ОБЛІК МИСЛИВСЬКИХ ТВАРИН.

Цілі обліку мисливської фауни. Відносні та абсолютні методи обліку. Класифікація видів обліку, об'єм облікових робіт у господарстві. Облік зайця та косулі. Суть методу прогону. Розрахунок щільності виявлених тварин. Зимовий облік лося, оленя і кабана. Суть методів шумового прогону, подвійного обкладу, обліку по маршруту та комбінованого методу. Облік тварин по дефекаціям. Осінній облік оленів під час ревіння. Облік кабана на підготовчих площадках. Суть авіаобліку, анкетний метод обліку дичини. Облік пернатої та борової дичини. Суть літньо-осіннього обліку пернатої дичини по смугах на маршрутах (з використанням собак). Весняний облік глухаря та тетерева на токах, його суть. Облік бобрів та водоплавних мисливських птахів.

Матеріал для самостійного вивчення:

Студенти повинні знати:

Студенти повинні вміти:

Тема 5. ПРОЕКТУВАННЯ ЕКСПЛУАТАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ ПІД ЧАС УПОРЯДКУВАННЯ МИСЛИВСЬКИХ УГІДЬ

Оптимальна чисельність та щільність тварин. Ємність мисливських угідь. Річний приріст поголів'я мисливських тварин. Експлуатаційні заходи в мисливському господарстві. Пропускна спроможність мисливського господарства.

Матеріал для самостійного вивчення:

Студенти повинні знати:

Студенти повинні вміти:

Тема 6. ПРОЕКТУВАННЯ БІОТЕХНІЧНИХ ЗАХОДІВ ПІД ЧАС УПОРЯДКУВАННЯ МИСЛИВСЬКИХ УГІДЬ

Біотехнічні заходи. Проектування обсягів біотехнічних заходів. Мисливсько-господарські заходи. Ветеринарно-санітарний контроль у мисливських господарствах. Охорона мисливських угідь. Оптимізація лісо- та сільськогосподарських робіт у мисливських угіддях.

Матеріал для самостійного вивчення:

Студенти повинні знати:

Студенти повинні вміти:

Тема 7. МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЕДЕННЯ МИСЛИВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Штучне розведення дичини. Інтенсифікація мисливського господарства. Удосконалення ведення мисливського собаківництва. Розвиток традиційних та ведення нетрадиційних способів полювання. Розвиток мисливського туризму.

Матеріал для самостійного вивчення:

Студенти повинні знати:

Студенти повинні вміти:

4. Навчальні техніки та методи, обладнання

Словесні методи – лекція, бесіда, диспут. усне опитування та тестування на практичних заняттях, ситуаційні завдання прикладного характеру, ілюстрації, демонстрації, презентації.

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності – контроль за самостійною роботою студентів.

Інтегровані (універсальні) методи.

Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності – поточне опитування, модульне контрольне опитування, контрольні-залікові заняття, підсумковий контроль.

Необхідне обладнання

Технічні засоби:

дидактичні матеріали (електронний варіант лекцій, матеріали для самостійної роботи, завдання для виконання практичних та контрольних робіт; презентації тощо);

технічні пристрої (мультимедійні апарати, стенди, моделі, Інтернет ресурси) для пред'явлення дидактичного матеріалу;

завдання для поточного та підсумкового контролю;

офісні додатки, віртуальні дошки, додатки сервісу MS Teams.

Передбачені неформальні освітні заходи. Здобувачам пропонуються протягом вивчення дисципліни: індивідуальні завдання, участь у вебінарах та екскурсії, які проводять поза межами навчального процесу.

5. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з навчальної дисципліни “Впорядкування мисливських угідь”

Критерії оцінювання рівня володіння здобувачами освіти теоретичними знаннями

№ ч/ч	Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень	Бали
1	I. Початковий	<p>Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, з допомогою викладача відповідає на запитання, що потребують відповіді «так» чи «ні». Здобувач освіти відтворює частину навчального матеріалу, з допомогою викладача відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді. Студент з допомогою викладача зв'язно відтворює частину матеріалу, може виконати нескладні завдання.</p> <p>У цьому випадку можливе перескладання іспиту або заліку, або ж необхідність повторного вивчення дисципліни.</p>	Незадовільно (2)
2	II. Середній	<p>Здобувач освіти з допомогою викладача відтворює частину матеріалу, без пояснень наводить приклади, що ґрунтуються на його власних спостереженнях чи матеріалі підручника, розповідях викладача тощо. Здобувач освіти описує явища, відтворює значну частину навчального матеріалу, знає основні поняття з теми, що вивчається. Здобувач освіти може зі сторонньою допомогою відтворювати навчальний матеріал, виправляти допущені неточності (власні, інших студентів), виявляє елементарні знання основних положень.</p>	Задовільно (3)
3	III. Достатній	<p>Здобувач освіти може відтворювати навчальний матеріал, виправляти допущені неточності, виявляє знання і розуміння основних положень. Здобувач освіти уміє пояснювати вивчений навчальний матеріал, аналізувати, узагальнювати знання, систематизувати їх, зі сторонньою допомогою (викладача, одногрупників тощо) робити висновки. Здобувач освіти вільно та оперативно володіє вивченим матеріалом у стандартних ситуаціях, наводить приклади його практичного</p>	Добре (4)

		застосування та аргументи на підтвердження власних думок	
4	IV. Високий 5	Здобувач освіти вільно володіє вивченим матеріалом, уміло використовує наукову термінологію, вміє опрацьовувати наукову інформацію: знаходити нові факти, явища, ідеї, самостійно використовувати їх відповідно до поставленої мети. Здобувач освіти на високому рівні опанував програмовий матеріал, самостійно, у межах чинної програми, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, поглиблює набуті знання. Здобувач освіти має системні знання, виявляє здібності до прийняття рішень, уміє аналізувати, робить відповідні висновки й узагальнення, уміє знаходити й аналізувати додаткову інформацію.	Відмінно (5)

Підсумковий контроль, форма – залік.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про мисливське господарство і полювання».
2. Закон України «Про тваринний світ».
3. «Настанова з упорядкування мисливських угідь», Київ, Держкомлісгосп України, 2002 р.
4. Положення про правила проведення полювань, поводження із зброєю та порядок видачі ліцензій на добування мисливських тварин (Затверджено Наказом Мінагрополітики і продовольства України 10.2011 № 59).
5. Бондаренко В.Д. та ін. «Мисливствознавство», Київ РНМК ВО, 1993р.
6. Бондаренко В.Д. та ін. «Облік диких тварин», Львів, 1989р.
7. Бондаренко В.Д. та ін. «Охорона фауни в агроландшафтах», Львів, 1990р.
8. Шадура М.В. та ін. «Книга мисливця», Львів, 1998р.
9. Петриченко В.В., Лебедева Н.І., Карташова Я.М. Типологія мисливських угідь: Навчальний посібник. –Запоріжжя:ЗНУ,2009.–110 с.
https://drive.google.com/drive/folders/1UO_iNCGwTkd5bU3XFcsjt_TTZuaZ826X
10. Лебедева Н.І., Домніч В.І., Карташова Я.М. Упорядкування мисливських угідь: конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Лісове господарство» освітньо-професійної програми «Мисливське господарство». Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 60 с.
https://drive.google.com/drive/folders/1UO_iNCGwTkd5bU3XFcsjt_TTZuaZ826X